

BARN OCH GRUNDSKOLA BOG

Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys ska göras vid beslut som får långsiktiga effekter för barn och vid beslut av övergripande eller strategisk karaktär. Barnkonsekvensanalysen är ett verktyg för att omsätta barnkonventionen i handling och visa på barnets bästa. I en barnkonsekvensanalys ska barnets rättigheter och barnets röst presenteras, problematiseras och tas ställning till. Principen om barnets bästa ska väga tungt, men det kan finnas situationer då andra intressen väger tyngre och därmed får företräde. När ett enskilt barns bästa eller en grupp barns bästa måste ge vika för andra intressen bör beslutsfattaren redogöra för kompensatoriska insatser.

Med hjälp av barnkonsekvensanalyser kan beslutsfattare arbeta systematiskt och säkerställa att barnperspektivet finns med i besluten.

Inledning och bakgrund

Beskriv kort vad som föranlett beslutet om barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalysen görs inför förslag till beslut om att i kommunal regi inrätta en resursskola för elever i generellt behov av omfattande och varaktigt stöd och undervisning i mindre sammanhang, med färre elever och högre personaltäthet.

Barnkonsekvensanalysen är del av en utredning som undersöker förutsättningarna att organisera undervisning i mindre sammanhang utifrån juridiska, pedagogiska, ekonomiska och organisatoriska perspektiv. Utredningen inbegriper även förslag kring hur sådana verksamheter kan organiseras.

Uppdragsgivare

Ange vem eller vilka som beslutat om att barnkonsekvensanalysen ska göras.

Utbildningsledningen har gett uppdraget som en del i utredningen.

Syfte och aktuell frågeställning

Beskriv vad syftet och frågeställningen är med den aktuella barnkonsekvensanalysen.

Barnrättighetsutredningen visar på kravet att varje barn erkänns, respekteras och skyddas som rättighetsbärare med en individuell personlighet, egna behov och intressen samt personlig integritet (Barnrättighetsutredningen). Barnrättsperspektivet ska beakta och

förhålla sig till artikel 2, 3, 6 och 12 i barnkonventionen som tillsammans utgör de grundläggande principerna.

Barnkonsekvensanalysen syftar till att lyfta fram barnrättsperspektivet i förslaget att inrätta en resursskola i kommunal regi.

Frågeställning: Hur påverkar förslagen om att inrätta en kommunal resursskola barnens rättigheter och välbefinnande enligt barnkonventionen?

Styrdokument

Ange vilka rättigheter i barnkonventionen som är aktuella. Vad säger dessa?

Ange vilken lagstiftning som är aktuell. Vad säger denna?

Aktuella rättigheter i Barnkonventionen:

Artikel 2 - Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3 - Vid alla beslut som berör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

Artikel 6 - Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Artikel 12 - Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet.

Artikel 28 - Barn har rätt till utbildning. Grundskolan ska vara obligatorisk, kostnadsfri och tillgänglig för alla.

Artikel 29 - Skolan ska hjälpa barnet att utvecklas och lära barnet om mänskliga rättigheter.

Aktuell lagstiftning:

Särskilt stöd, inkl särskilda undervisningsgrupper, regleras i 3 kap. skollagen medan regler kring mottagande och placering i resursskolor finns i kapitel 10 i skollagen. Se även avsnitten *Juridiska förutsättningar* samt *Behov och målgrupper* i föreliggande utredning.

Aktuell forskning

Redogör för aktuell forskning inom det område som frågan berör.

Se avsnittet *Forskning på området* i föreliggande utredning.

Ansvarig för kartläggning och analys

Ange vilka personer som deltar i arbetet. Ange namn och befattning.

Josefin Almberg - utredare

Linda Fagerström - utvecklingsledare

Ingela Johansson - utvecklingsledare

Annika Lindström - skoljurist

Malin Seger - skoljurist

Barn som berörs

Ange vilket eller vilka barn som berörs direkt eller indirekt av åtgärden samt på vilket sätt de berörs och hur de har identifierats.

- Elever i åk 4-9 i generellt behov av omfattande och varaktigt stöd och anpassad undervisning i ett mindre sammanhang.
  - Dessa elever berörs direkt då de utgör målgrupp för resursskolan
- Elever i behov av omfattande och varaktigt stöd och anpassad undervisning i mindre sammanhang som inte kan beredas plats i verksamheten på grund av att andra elevers stödbehov bedöms väga tyngre.
  - Dessa elever berörs indirekt då de har behov av stöd i ett mindre sammanhang som behöver tillgodoses på ett annat sätt.
- Elever i behov av omfattande och varaktigt stöd och anpassad undervisning i mindre sammanhang som inte kan beredas plats i verksamheten på grund av att deras årskurs inte omfattas.
  - Dessa elever berörs indirekt då de har behov av stöd i ett mindre sammanhang som behöver tillgodoses på ett annat sätt.

Metod

Vilken hänsyn har tagits till barns synpunkter och på vilket sätt har synpunkterna inhämtats? Vilken information har barnen fått för att kunna yttra sig i frågan?

Utredningen har inte inhämtat barns synpunkter gällande förslagen om inrättande av en kommunal resursskola.

Motiveringen grundar sig i praktiska svårigheter, bland annat att det inte varit möjligt att fastställa exakt vilka barn som kommer att påverkas av förslaget. Placering i den föreslagna verksamheten ska föregås av en noggrann behovsprövning där de elever som bedöms ha störst behov av stöd bereds plats. Därför går det inte att på förhand avgöra vilka barn som kommer att få plats i verksamheten och vilka som inte kommer att få det. Vidare kan det

vara svårt för barn att uttala sig om vad de anser om den föreslagna verksamheten, då de saknar erfarenhet av eller vet vad det innebär.

Utredningens underlag bygger på styrdokument, omvärldsbevakning, forskning och beprövad erfarenhet, vilket har gett en tydlig bild av de förväntade fördelarna och nackdelarna för barn.

Aktuella synpunkter och erfarenheter

Vad säger barnen? Vad säger verksamheterna? Vad säger vårdnadshavare?

I syfte att ta del av de befintliga skolverksamheternas syn på behoven av att organisera mindre undervisningssammanhang för utredningens definierade målgrupper har en enkät tagits fram, som besvarades av de kommunala skolornas specialpedagoger med stöd av biträdande rektorer och rektorer under december 2024. Skolorna rapporterar att det finns ett stort behov av omfattande och varaktigt individuellt stöd samt undervisning i mindre sammanhang för elever i samtliga årskurser. Skolorna ger en samstämmig bild av att det finns många elever som inte klarar av traditionella undervisningsmiljöer med långa skoldagar och stora elevgrupper, och att skolorna ibland har svårt att möta elevernas stödbehov.

I sammanhanget kan lyftas att antalet placeringar på resursskolor för Täbyelever har fördubblats de senaste tio åren i förhållande till antal Täbyelever som är inskrivna i grundskolan i kommunen, oavsett huvudman. Därtill är det allt vanligare att resursskolor efterfrågas bland vårdnadshavare och många frågar efter kommunala alternativ.

Positiva effekter av beslutet

Effekterna kan exempelvis handla om sådant som rör förutsättningar för barns och elevers utveckling mot målen. Det kan också handla om sådant som rör ekonomi, organisation, personal, vårdnadshavare, arbetsmiljö, utvecklings- och kvalitetsarbete.

Att inrätta en resursskola i kommunal regi ger kommunen förutsättningar att ta emot och stötta elever med ett omfattande och/eller varaktigt stödbehov som är svåra att tillgodose i ordinarie skolmiljö. Målet med verksamheten är att eleverna ska nå aktuella betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper. Utbildningen ska ge eleven möjligheter att skaffa sig individuella strategier för att hantera vardagen, arbeta för att utveckla kompetenser i läroprocesserna samt vidareutveckla förmågan att kunna delta aktivt i olika sociala sammanhang och utvecklas som individer.

Då kommunen har möjlighet att placera verksamheten i en avgränsad del i en i övrigt välfungerande skola ges goda förutsättningar att organisera en verksamhet som gynnar elevernas lärande och utveckling. Detta innebär lärare med ämneskompetens och tillgång till lokaler som är anpassade till specifika ämnen. Verksamhetens placering på en befintlig skola i kommunen möjliggör vidare att eleverna kan integreras med skolans övriga elever vid lämpliga tillfällen.

Då mottagande till resursskolan förutsätter att ordinarie skola har testat samtliga stödåtgärder inom ramen för elevens rätt till särskilt stöd, kan inrättandet av verksamheten ge den positiva bieffekten att samtliga skolor förbättrar sitt främjande och förebyggande arbete med exempelvis tillgängliga lärmiljöer, och vidta åtgärder inom ramen för elevens rätt till särskilt stöd.

Negativa effekter av beslutet

Effekterna kan exempelvis handla om sådant som rör förutsättningar för barns och elevers utveckling mot målen. Det kan också handla om sådant som rör ekonomi, organisation, personal, vårdnadshavare, arbetsmiljö, utvecklings- och kvalitetsarbete.

Forskning visar på en försiktigt positiv tendens till att elever med olika funktionsnedsättningar uppnår bättre skolresultat i ordinarie skolsammanhang, men att det är svårt att dra långtgående slutsatser. Enligt en kunskapsöversikt av Skolverket kan permanenta nivågrupperingar ha negativa effekter som stigmatisering, försämrad självbild och motivation.

Om skolor är medvetna om att det finns en specialiserad verksamhet tillgänglig, kan det minska incitamenten att utveckla egna stödstrukturer. På sikt finns en risk att detta påverkar kvaliteten på det särskilda stöd som erbjuds på skolorna.

Intressekonflikter

Finns särskilda problem eller intressekonflikter gällande införandet av förslaget? Ställs olika gruppers behov mot varandra?

Verksamheten omfattar inte alla årskurser, vilket innebär en intressekonflikt mellan de elever vars årskurser omfattas och de elever vars årskurser inte omfattas.

Om fler elever tillhörande verksamhetens målgrupp än vad det finns plats för ansöker om plats behöver ett urval göras. Detta kan göra att elevernas intressen och behov ställs emot varandra. I sammanhanget är det viktigt att poängtera att ifall en elev bedöms ha behov av stöd i ett mindre sammanhang har eleven rätt att få sitt stödbehov tillgodosett.

Resursskolans geografiska placering kan göra att vissa vårdnadshavare, vars barn skulle behöva det specifika stöd verksamheten erbjuder, väljer en annan skolenhet på grund av avståndet.

Kompensatoriska insatser

Ange vilka kompensatoriska insatser som planeras för att möta de negativa effekter som framkommit i kartläggningen. Insatserna ska eliminera, reducera och/eller hålla konsekvenserna under kontroll eller om det inte är möjligt, minska konsekvenserna för barnen.

Verksamheten ska präglas av ett starkt kunskapsfokus där målet är att erbjuda anpassad undervisning utifrån elevernas individuella förutsättningar.

Kommunen avser att utveckla noggrant utformade kriterier och rutiner för bland annat ansökan, placering och urval. Syftet är att säkerställa förutsebarhet och rättssäkerhet i mottagandet samt säkerställa att endast elever med stödbehov som är svåra att tillgodose på annat sätt bereds plats i verksamheterna. Alla bedömningar ska ta hänsyn till vad som anses vara barnets bästa.

Placeringarna ska regelbundet följas upp och utvärderas, i syfte att minska permanent särskiljande. Eleverna ska integreras och samverka med ordinarie sammanhang när det är lämpligt, vilket främjar en sammanhållen utbildningsmiljö och underlättar återgång till ordinarie undervisningssammanhang om det bedöms gynnsamt för eleven.

Kommunen ska fortsätta bedriva utvecklingsarbete/kompetensutveckling gentemot skolorna, med fokus på att göra lärmiljöerna mer tillgängliga. Målet är att i första hand tillgodose elevens stödbehov inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Grundbeloppet medför idag små möjligheter för skolorna att driva särskilda undervisningsgrupper lokalt. Resursfördelningen för dessa verksamheter ska ses över i den kommande budgetprocessen.

Kommunen ska se över möjligheten att erbjuda eleverna skolskjuts till verksamheten.

Prövning av barnets bästa

Här görs en helhetsbedömning där det bör framgå:

- *På vilket sätt förslaget påverkar barnen, på kort och lång sikt.*
- *Om barns rättigheter tillgodoses enligt barnkonventionens artiklar 2, 3, 6 och 12*
- *Om förslaget innebär att man agerar utifrån barnens bästa*
- *Om det rekommenderas kompensatoriska insatser.*

Förslaget ger kommunen förutsättningar att bättre tillgodose den definierade målgruppens stödbehov. Genom att placeras i mindre sammanhang med specialiserad undervisning kan barnen få en mer individanpassad undervisning som bättre möter deras behov. I längden kan detta leda till bättre skolresultat samt hjälpa eleverna att utvecklas som självständiga individer.

Att tillgodose barnens bästa innebär att väga olika faktorer och intressen mot varandra. Ansvariga för barnkonsekvensanalysen gör den samlade bedömningen att fördelarna med förslagen om att inrätta den föreslagna verksamheten överväger de identifierade negativa effekterna för de barn som berörs. Detta innebär att de positiva aspekterna, såsom bättre anpassade lärmiljöer och mer specialiserat stöd, anses väga tyngre än eventuella negativa konsekvenser, exempelvis risken för stigmatisering eller segregation.

Ansvariga för barnkonsekvensanalysen gör bedömningen att förslaget tillgodoser barnkonventionens artiklar 2, 3, och 6. I dagsläget tillgodoser förslaget inte artikel 12, då

barnens rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad ej har beaktats. Med tanke på förslagetets karaktär har bedömningen gjorts att inhämtande av barns synpunkter inte varit genomförbart.

Förslaget om att inrätta en specialiserad verksamhet bedöms överlag vara till barnens bästa. Det är dock viktigt att arbeta med kompensatoriska insatser samt kontinuerligt utvärdera och följa upp hela kommunens arbete med särskilt stöd i syfte att säkerställa att alla barns behov av särskilt stöd tillgodoses.